

Zakaj sem izumil »Walkin' Bag«

Pogovor z Etsuom Miyoshijem, predsednikom japonske korporacije Swany

Gospod predsednik, imenujejo vas tudi »kralj rokavic«. Ali bi znali sešiti zimске rokavice?

Da, najprej bi jih izrezal in moja žena Yoshiko bi jih sešila. Pred najino poroko sva tako delala v očetovi tovarni s štiridesetimi zaposlenimi na otoku Šikoku.

Zdaj vodite korporacijo Swany, ki zaposluje dva tisoč ljudi na Kitajskem, ima prodajno podružnico v ZDA, in letni prihodek 60 milijonov evrov. Kako se je to zgodilo?

Do leta 1964 smo ob koncu vsakega leta proizvodnjo ustavili in delavce do aprila odpustili. Da bi to izboljšal, sem se odpravil v bolj mrzle države, v ZDA in Evropo, ker pa nisem znal angleško, si niti hrane nisem mogel naročiti. Za obiske pri strankah sem končno zaposlil tolmača in tako sem se začel zares vedavati velikanskih jezikovnih ovir.

Kako ste jih premagali?

Intenzivno sem se začel učiti angleščino ob poslušanju japonskega državnega radia in med vožnjo sedemstokrat glasno ponovil besedilo posnetka enournega govora J. F. Kennedyja. Angleščina je težka zaradi večpomenskih besedja in zapletene izgovorjave. Črka 'A' se npr. izgovarja na sedem različnih načinov. Takrat sem spoznal izum – esperanto.

Kako ste spoznali esperanto?

Z esperantom sem se seznanil ob branju knjige, v kateri gospod Kyotaro Deguchi, znani član Oomota, opisuje svoje potovanje po svetu s pomočjo esperanta. Na 48. svetovnem esperantskem kongresu v Bolgariji je Kyotaro Deguchi prejel tudi nagrado na govorniškem tekmovalstvu, to pa je za Japonca skoraj nepredstavljivo! Esperanto me je očaral in odločil sem se, da se ga naučim.

Kaj je Oomoto?

To je veja šintoizma, japonske vere. Cilj Oomota je sodelovanje med verami, zato je ideja mednarodnega jezika tu padla na plodna tla. Pre-

ričan sem, da esperanto lahko veliko prispeva k svetovnemu miru.

Kako je Oomoto vplival na vaše življenje?

Ko sem bil še otrok, je otroška paraliza prizadela mojo desno nogo. Kljub tej telesni hibi sem nekega dne zbral pogum in vrstnici izpovedal ljubezen, ta pa jo je surovo zavrnila. Tedaj sem izgubil vso voljo do življenja. Poskusil sem se ubiti, a na srečo so me člani družine rešili. Starši so me spodbudili, da sem šel v Oomotov center, kjer sem spoznal preprosto resnico: vsak človek ima pomembno življenjsko vlogo. In to odkritje mi je povrnilo samozaupanje in pogum.

Na primer?

Več kot stokrat sem obkrožil zemeljsko oblo in z nizko ceno, hitro do bavo in visoko kakovostjo naših rokavic lovil stranke po svetu. Tako se je uveljavila družba, ki sem jo v čast domačemu mestu Shirotori, katerega ime pomeni »labod«, imenoval Swany. Po več kot desetih letih so naše stranke začele kupovati cenejše korejske rokavice in da bi lahko konkurirali, smo leta 1972 tovarno preselili na Korejo.

Ste tudi tedaj naleteli na težave z jezikom?

Res je in ob pomoči zasebnega učitelja sem se trmasto učil korejščine. Ta je lažja od angleščine, vendar je njeno učenje zahtevalo veliko časa. Žal nas je že kmalu začela motiti ostra kitajska konkurenca, zato smo v letih 1984 do 1989 ustanovili štiri tovarne na Kitajskem.

Ali ste se naučili tudi kitajškega?

Ravno takrat sem se odločil, da ne bom več izgubljal časa z učenjem težkih jezikov. Leta 1995, star sem bil petinpetdeset, let sem se začel učiti esperanto. Povabil sem novozelandsko učiteljico in se vsak večer učil po tri ure. Po moji oceni sem zanj v primerjavi z angleščino potreboval le petino truda in zdaj ga govorim precej bolje. Rešil sem npr. sedem uličnih mačk in psov in jim

dal esperantska imena. Moja vnukinja si jih je takoj zapomnila, sam pa sem zaradi moje starosti za to potreboval kar nekaj ur.

Recite, prosim, v esperantu »Ljubim te«.

Mi amas vin.

Zakaj je esperanto lahek?

Ima slovnico s 16 pravili brez izjem in logičen besedotvorni sistem, ki omogoča tvorjenje velikega števila besed iz manjšega števila korenov s predponami in priponami. Nadalje se vsaka črka izgovarja samo na en način, naglas pa je vedno na predzadnjem zlogu.

Toda to je umetno narejen jezik.

Umetnost pripada bistvu človeka. Ali je mogoče grajati človeka, ker se je naučil obvladovati ogenj, izumil kolo in letalo? Ustvarjalec esperanta Zamenhof je odstranil odvečne in zapletene sestavine narodnih jezikov. Prepoznali boste večino

Otroci esperantisti iz treh držav – Marjoren, Maja, Zdravka in Tina, na svetovnem esperantskem kongresu na Hrvaškem. Na tisoče otrok uporablja esperanto kot drugi materni jezik.

besednih korenov in slovnice. Od srednjega veka je bilo objavljenih več kot tisoč jezikovnih načrtov, toda le esperanto je jezik, ki se uporablja in razvija.

Toda esperanta se je treba naučiti, materinščine pa se naučimo brez napore.

Iz mednarodnih porok se je rodilo na tisoče »rojenih esperantistov«, ki delujejo po svetu (glej sliko). Ker sem veliko razmišljal o tem, predvidevam, da bi – če bi esperanto postal svetovni jezik – po nekaj generacijah vsi otroci govorili esperanto čisto naravno in enako dobro kot svoj materni jezik. Potrebna je samo politična odločitev, da se poleg narodnih jezikov uvede še nevtalnega.

Toda jezik je nosilec kulture. Kakšna kultura pa se skriva za esperantom?

Noben esperantist ne zavrže svoje narodne kulture. Mislim, da se vzporedno z narodnimi kulturami razvija tudi esperantska kultura. V začetku je imel esperanto zelo močne korenine v Evropi, zdaj pa odseva kulturo vsega sveta. Poglejte fotografijo rojenih esperantistov, ti ustvarjajo esperantsko kulturo že 120 let. Naj dodam le, da vsak dan izidejo nove esperantske knjige, esperantski muzej na Dunaju hrani zbirko približno 20.000 naslovov, v esperantu izhajajo številne glasbene kasete in plošče, uprizarjajo se gledališke igre itn.

Kako esperanto sprejema nove besede, ko pa njegov ustvarjalec že dolgo ne živi več?

Ko je Zamenhof ustvaril mednarodni jezik, je zgradil jezikovni mehanizem, ki omogoča samostojen razvoj. Nove besede esperanto sprejema tako kot vsi drugi jeziki. Beseda »eŭro«, ki si jo je izmislil belgijski esperantist, ima tudi privedniško obliko »eŭra« in prislovno »eŭre«, česar ni v nobenem drugem jeziku. V množini se glasi »eŭroj«. Kdorkoli je končal osnovni tečaj esperanta, lahko tvori takšne besede.

Recimo, da je esperanto genialen izum. A kdo ga podpira?

Prejšnji papež je uporabljal esperanto pri božičnih in velikonočnih pozdravih. Podpira ga več nobelovcev, uporablja in tekoče ga govori

npr. tudi moj prijatelj profesor Reinhard Selten iz Nemčije. Unesco je že v dveh resolucijah priznal vrednost esperanta za mednarodno intelektualno izmenjavo in zблиževanje med narodi ter priporočil državam uvedbo esperanta v šole.

Koliko esperantistov je na svetu?

Mislim, da približno milijon. Svetovno esperantsko združenje (Universala Esperanto-Asocio) ima približno 30.000 članov v 117 državah. Esperanto je po uporabi na medmrežju na drugem mestu, takoj za angleščino. V esperantu oddaja dvanajst radijskih postaj – v Vatikanu, Pekingju, na Kubi itn. Radio Polonia oddaja v esperantu že 45 let.

Kje in kako se uporablja esperanto?

Pred kratkim sem iskal esperantskega učitelja po medmrežju. V tednu dni se je javilo sto kandidatov iz 22 držav. Mladinska esperantska organizacija ima t. i. »Pasporta Servo« s 1364 naslovi v 89 državah, na katerih lahko esperantisti prenočijo. Na svojem domu sem že sam gostil ljudi iz Švedske, Vietnoma, Poljske in drugih držav. Več tisoč ljudi iz približno 70 držav se brez tolmačev udeležuje svetovnih esperantskih kongresov. Leta 2002 je bil kongres v Braziliji, 2003 na Švedskem, lani v Pekingju, letos pa je bil v Litvi. 72. kongresa v Varšavi leta 1987, ob 100-letnici esperanta, se je udeležilo kar

Poljska esperantistka in evropska poslanka ga. Margareta Handzlik.

5946 esperantistov.

Kaj se dogaja na teh kongresih?

Znani profesorji iz različnih držav predavajo na t. i. »kongresni univerzi«, ob večerih so na sporedu številne vrhunske kulturne prireditve, pripravljene so še različni tečaji, razprave in približno sedemdeset drugih dogodkov. Na kongresih prevladuje domačnost, vsak se lahko pogovarja samozavestno, brez kompleksov in povsem enakopravno. Najbolj mi je ugajala tema pekinškega kongresa »jezikovna enakost v mednarodnih odnosih«, saj je to tudi moj življenjski cilj.

V zgodovini sveta so močni narodi vedno vsiljevali svoj jezik šibkejšim. Danes npr. prevladuje angleščina.

Esperanto kaže pot iz tega napačnega kroga. Angleščino govori od rojstva samo sedem odstotkov človeštva, za velikansko večino pa je to zelo težak jezik. Nekaj milijard ljudi po svetu se ga uči z zelo slabim rezultatom. Nepravilno je, da lahko rojeni govorniki angleščine študirajo katerokoli stroko in opravljajo znanstvene raziskave, medtem ko se morajo drugi najprej z muko naučiti angleščine. V Bruslju je v kar osemsto razpisih delovnih mest letno pogoj, da je angleščina kandidatov materni jezik. Dan in noč razmišljam o tem, kako odpraviti to krivico.

Ali veste, da je pred osemdesetimi leti Društvo narodov skoraj spreje-

Želite izvedeti več o mednarodnem jeziku esperantu?

Obiščite spletišče

www.esperanto.si

in	www.epa.jp
www.esperanto.net	www.esperanto.at
www.esperanto.org	www.esperanto.it
www.uea.org	www.esperanto.hr
www.tejo.org	www.esperanto.hu

Združenje za esperanto Slovenije
p.p. 1643, 1001 Ljubljana
info@esperanto.si

lo esperanto kot šolski predmet?

Tedanji pomočnik generalnega sekretarja, Japonec Inazo Nitobe, je celo predlagal esperanto kot pomožni jezik. Toda francoska vlada je svojemu predstavniku naročila, naj glasuje z vetom, in tako je ta mimo svoje volje omogočil poznejšo prevlado angleščine.

V francoskem Le Mondu, nemškem Die Zeitu, v Poljski Rzeczpospoliti in časnikih drugih držav Evropske unije ste že objavili celostranske oglase, s katerimi želite ljudi seznaniti z esperantom. Zakaj?

Pred dvajsetimi leti je japonska prevozniška družba Jamato v japonskem gospodarskem dnevniku objavila celostranski oglas, s katerimi je prebivalce seznanila z omejujočimi prevozniki pravili in sprožila javno razpravo. Posledica tega je bila, da jih je japonska vlada drastično sprostila, cene prevozov so se znižale za tretjino, čas dostave pa se je prepolovil. Vse to je zelo povečalo gospodarsko moč in konkurenčnost Japonske v svetu, zato verjamem, da je časopisni oglas najučinkovitejše sredstvo za ozaveščanje javnosti tudi o vprašanih jezika.

Kako ste pridobili za to potrebna sredstva?

Dobička za oglaševalsko akcijo zaradi ostre konkurence v industriji rokavic ni bilo dovolj. No, veliko sem premišljeval in neke noči leta 1996 dobil navdih – bergle ni treba prestavljati ob vsakem koraku, saj se ta lahko premika tudi na kolesčkih. Izumil sem »Walkin' Bag«, palico s kovčkom na štirih kolesčkih, kar poglejte sliko. Ta podpira telo dvakrat bolje. Izum sem patentiral po svetu in postal je uspešnica.

Zaradi prizadevanja esperantistov po svetu je esperanto v evropskem parlamentu 1. aprila lani dobil kar 43-odstotno podporo.

Ljudje lahko sedaj potujejo in nakupujejo s šestino moči, ki je potrebna za prenašanje navadnega kovčka, kar lahko vidimo povsod. Leta 2003 je upravni odbor družbe Swany sklenil, da smem porabiti desetino dobička od izuma, če družbi Swany prepustim patentne pravice. To mi omogoča objavo tega oglasa ob evropskem dnevu jezikov.

Ali boste zmogli ta izziv?

Ob evropskem dnevu jezikov, 26. septembra 2004, sem vseh 54 polj-

skih in 13 litovskih evropskih poslancev ter predstavnikov množičnih občil povabil v varšavski hotel Victoria na malico z razpravo o jezikovni enakosti. Predavali so nobelovec prof. dr. R. Selten, vnuk ustvarjalca esperanta dr. L. K. Zaleski-Zamenhof in evropska poslanka in esperantistka ga. M. Handzlik, ki je bila julija 2004 izvoljena na Poljskem. Ob tej priložnosti so izrazili namen ustanoviti nadstrankarsko skupino za proučevanje jezikovne politike v Evropski uniji. Verjamem, da 87 odstotkov neangleško govorečih v Evropski uniji ne bo dopuščalo večnega privilegija le 13 odstotkom rojenih govorcev angleščine.

Kakšen bo vaš naslednji korak?

V uglednih dnevnikih novih članic Evropske unije, Češki, Estoniji, Madžarski, Latviji, Slovaški in Sloveniji, sedaj objavljam tvorstne pogo- godek bo esperantu, prihodnje leto pa bom evropske poslance teh šestih držav ter poljske in litovske povabil v Bruselj, na večerjo z razpravo. Dogodek bo evropske poslance, ki so naklonjeni esperantu, povezal z novimi vzhodnoevropskimi poslanci.

1. aprila 2004 je približno 120 poslancev (43 odstotkov) evropskega parlamenta izrazilo svojo naklonjenost esperantu, približno 160 pa jih je izbralo mnogojezični sistem, ki se v resnici osredotoča na angleščino. To bo zelo vplivalo na vaš cilj, kajne?

Vsekakor. Do aprila 2004 je bilo evropskih poslancev 624, zdaj, po vključitvi desetih držav s 108 poslanci, pa jih je 732. Če bi te nove članice Evropske unije preglele strankarske razlike in sodelovale, bi imele dejansko moč, ki bi bila sposobna ustvariti pravno podlago za

jezikovno enakost. Torej bi lahko zagovorniki esperanta postali številnejši od nasprotnikov. Če bi Evropska unija sprejela esperanto kot skupni jezik, bi to močno odmevalo v svetu. Tisočletne jezikovne ovire bi izginile in vsi bi lahko prosto komunicirali.

Najlepša hvala. Nestrčno pričakujem nekrvavo jezikovno in palično revolucijo.

Spraševal mag. Janez Jug

G. Miyoshi: »Po svetu lahko potujem z dvema 'Walkin' Bagoma' namesto z invalidskim vozičkom.«